

Budgethandboek 1985

Te bestellen door f 29,50 over te maken op giro 36 78 00 t.n.v. NIBUD, Den Haag.

Bij het NIBUD (Nationaal Instituut voor Budgetvoorzichting) is verschenen het geheel vernieuwde en sterk uitgebreide budgethandboek 1985. Het bevat gegevens omtrent inkomsten, uitgaven en bestedingspatronen van particuliere huishoudens. Het is als praktische wegwijzer bestemd als voorlichtingsmateriaal voor de eerste lijn, maar kan ook gebruikt worden door iedereen die op wat voor wijze dan ook te maken heeft met de huishoudfinanciën, bijvoorbeeld in het onderwijs.

Naast een beknopte handleiding voor het opstellen van een budget (begroting), is het boek ook goed bruikbaar als vraagbaak voor allerlei tarieven, prijzen en/of specifieke vragen die de konsument heeft i.v.m. zijn huishoudfinanciën.

In vergelijking met het vorige budgethandboek bevat dit handboek naast de gebruikelijke referentiebudgets (de gemiddelde feitelijke bestedingen van diverse typen huishoudens) ook een tiental voorbeeldbudgets (verschillende typen huishoudens met een minimuminkomen). Hoewel deze voorbeeldbudgets een welkome aanvulling zijn, is de beperking tot het minimuminkomen toch een nadeel. Blijkt immers uit de adviespraktijk niet dat het niet alleen de laagste inkomens zijn die financiële problemen hebben?

Hoewel het budgethandboek, net als bij de referentiebudgets ook bij de voorbeeldbudgets ons waarschuwt de gehanteerde bedragen niet tot norm te verheffen, zijn deze voorbeeldbudgets toch bruikbaar, al was het slechts omdat zij kloppend zijn. De referentiebudgets laten nogal eens – met name bij de lagere inkomens – flinke tekorten zien. Niettemin moeten er soms wel rare bokkesprongen gemaakt worden om de voorbeeldbudgetten kloppend te maken. Zo hanteert het NIBUD nu voor bijvoorbeeld een winterjas een afschrijvingstermijn van 5 jaar, in tegenstelling tot de voordien gehanteerde (en uit de praktijk stammende) 2 jaar. Dergelijke aanpassingen versluieren natuurlijk de werkelijke uitgaven.

Niettemin: een overzichtelijk, redelijk volledig en praktisch handboek, zeer nuttig voor wie zich met de huishoudfinanciën bezighoudt.

Erik van Rijn van Alkemade

Vakdidaktiek huishoudkunde

J. F. Leemkeren E. Gruyters-Warringa
Educaboek, 1984, prijs: f 40,25, (192 p.).

Het is een verheugend feit dat in het najaar van 1984 bij uitgeverij Educaboek "Vakdidaktiek huishoudkunde" is verschenen, omdat er op het gebied van didaktiek huishoudkunde vrijwel geen literatuur op de markt is. Het boek is geschreven voor studenten en docenten huishoudkunde en is een poging om hulp te bieden bij de overdracht van het vak huishoudkunde aan leerlingen in alle vormen van voorgezet onderwijs.

Inhoud

In hoofdstuk I wordt een visie op onderwijs gegeven, in hoofdstuk II de historische ontwikkeling van het vak geschetst en de huidige plaats aangegeven in het onderwijs voor 12-16 jarigen, in het beroepsonderwijs en de lerarenopleiding.

In hoofdstuk III tot en met IX worden alle componenten van het model Didaktische Analyse (D.A.) behandeld, te weten, doelstellingen, beginsituatie, leerinhouden, didaktische werkvormen, media en evaluatie. De laatste hoofdstukken behandelen de lesvoorbereiding, de opleiding tot leraar huishoudkunde en het ontwikkelen van lesmateriaal. Het laatste hoofdstuk geeft een overzicht van methodes en schoolboeken voor huishoudkunde, met daarbij een analysemodel voor het beoordelen van methodes huishoudkunde.

Het boek geeft een totaalbeeld van allerlei algemene onderwijskundige en didactische aspecten, geordend rond het model D.A., toegelicht met voorbeelden uit het vak huishoudkunde. Door het vrij algemene karakter is het zeer bruikbaar in lessen algemene onderwijskunde.

De specifieke vakdidaktische problemen van huishoudkunde komen helaas onvoldoende uit de verf en worden, als ze wel genoemd worden, ondergesneeuwd door enorm veel informatie van algemeen theoretische aard.

Ter toelichting enkele voorbeelden

In hoofdstuk III worden het onderwijs-theoretische, het informatietheoretische en het leertheoretische model behandeld, waar, bij het eerste en het laatste model, summier enige relatie naar huishoudkunde gelegd wordt. Hoe een les volgens de verschillende modellen eruit ziet, wordt niet concreet aangegeven. Uitgewerkte lessen zouden zeer verhelderend zijn

geweest. De keuze voor het model D.A. wordt voldoende gelegitimeerd. Een lesvoorbereiding volgens dit model is opgenomen in hoofdstuk X. Helemaal geen praktikumles. Ervaring leert dat studenten voor deze categorie lessen duidelijke problemen hebben om het model D.A. toe te passen.

In hoofdstuk IV worden de doelstellingen behandeld o.a. de beheersingsniveaus van de verschillende soorten doelstellingen. Voor het psycho-motorische gebied worden enkele schema's gepresenteerd. Helemaal ontbreken aanwijzingen en voorbeelden hoe deze schema's in de praktijk gehanteerd zouden kunnen worden. De keuze voor de taxonomie van Bloom voor het cognitieve domein wordt niet gelegitimeerd. Alternatieve modellen ontbreken.

In hoofdstuk V, "de beginsituatie", komt interne differentiatie binnen klasverband aan de orde. Dit wezenlijke onderdeel, gezien de ontwikkelingen in ons onderwijs, is nauwelijks uitgewerkt. Er worden maar twee modellen genoemd: het b-v model en het b-h-v model. Suggesties en aanwijzingen voor verdere uitwerking ontbreken en er worden geen alternatieve modellen genoemd. Differentiatie-modellen per individuele leerling worden aangetipt, maar zijn volgens de auteurs niet bruikbaar omdat bij het vak huishoudkunde het leren van praktische vaardigheden een wezenlijk onderdeel van het programma uitmaakt. Deze konklusie is zeer aanvechtbaar (denk aan de situatie in het LBO) en het bevestigt weer een beeld van klassikale kooklessen. Het projectmodel, dat niet genoemd wordt, geeft verschillende mogelijkheden om op een flexibele manier met differentiatie om te gaan.

Jammer, dat in hoofdstuk VII de praktika niet verder uitgediept worden. Veel studenten en docenten vinden het moeilijk om de algemene doelstellingen van huishoudkunde, m.b.t. het kiezen van tijd, geld, arbeid en middelen vorm te geven in praktika. Richtlijnen hiervoor, vooral wat betreft de relatie tussen de doelstellingen, leerinhoud en organisatie worden onvoldoende uitgewerkt.

In het hoofdstuk "Evaluatie" worden enkele voorbeelden gegeven van toetsopdrachten op A-, B- en C-niveau. Aan het toetsen op verschillende niveaus dient een onderwijsleerproces op verschillende niveaus vooraf te gaan. Hoe men de verschillende niveaus bepaalt en hoe men op de verschillende niveaus les geeft, wat hiervoor aan lesmateriaal en organisatie nodig is, komt enigszins aan de orde in hoofdstuk X, maar wordt niet uitgewerkt.

In hoofdstuk XI worden suggesties voor opdrachten in het instituutsschoolpraktikum geformuleerd. Meer uitgewerkte opdrachten per hoofdstuk zou de praktische bruikbaarheid hebben verhoogd.

Bovenstaande voorbeelden illustreren dat, gezien de problematiek van studenten huishoudkunde, deze

meer geholpen zouden zijn met meer praktische aanwijzingen voor het lesgeven.

Gekonkludeerd kan worden dat het boek veel informatie bevat betreffende algemene onderwijskundige aspecten, waardoor het zeer geschikt is voor les- en algemene onderwijskunde! In deze zin is het een konstruktieve bijdrage aan de opleiding van docenten huishoudkunde.

P. J. G. Frederix

Huishoudkunde deel 3

NCB, postbus 912, 5000 AX Tilburg, tel. 013-352425. Losbladig leerlingenboek f 16,95, werkboek f 13,95, docentehandleiding f 9,—, ringband f 6,50.

Dit schooljaar is de NCB met een geheel vernieuwd deel 3 van het onderwijsleerpakket Huishoudkunde verschenen. Het is bestemd voor het 3e leerjaar van het LHNO en sluit aan op de onderbouwuitgave Huishoudkunde van het NCB Het nieuwe deel 3 — en het in ontwikkeling zijnde nieuwe deel 4 — moeten gezien worden in het kader van het beroepsvoorbereidende karakter van de bovenbouw van het LHNO. Deze beroepsvoorbereiding houdt o.m. in dat de doelen en leerstof ontleend worden aan beroepenvelden en dat de leerlingen ook een beeld krijgen van de beroepenvelden en -categorieën.

Gezien de verschillende meningen die er in de wereld van het huishoudkunde-onderwijs leven ten aanzien van de wenselijkheid van de "verharding" van de bovenbouw van de LHNO (zie daarover de artikelen in de afgelopen 2 nummers van dit blad), was ik zeer benieuwd naar deze vernieuwde uitgave, die gericht is op de kleinhuishouding (deel 4 is gericht op de groothuishouding). Het begin was veelbelovend. In thema I staat als één van de eerste doelen geformuleerd: "De leerling wordt zich bewust dat hij bij zijn handelen rekening moet gaan houden met het verzorgingsniveau van anderen". Als opdracht hierbij wordt van de leerlingen gevraagd de overeenkomsten en verschillen tussen een kleinhuishouding en een groothuishouding te bespreken. Daar houdt het echter wel al zo'n beetje mee op. In de thema's wordt meer ingegaan op de eigen situatie van de leerlingen dan dat rekening wordt gehouden met het huishoudelijk handelen ten dienste van anderen. Nu zullen veel algemene vaardigheden, die een basis vormen voor het eigen huishoudelijk handelen, ook aangewend kunnen worden voor het huishoudelijk handelen ten dienste van anderen. Maar daarin verschilt dit nieuwe deel 3 niet wezenlijk van het oude deel. De soep wordt kennelijk niet zo heet getogen als zij opgediend wordt. Het wachten is op deel 4.

Erik van Rijn van Alkemade